

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ЧЕТВЪРТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО ТАШЕВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 41816/04)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

3 юли 2012

ОКОНЧАТЕЛНО

19/11/2012

На основание член 44 § 2 от Конвенцията настоящото решение е окончателно. То може да бъде предмет на редакционни промени.

По делото Ташев срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Четвърто отделение),
заседаващ в състав:

Лех Гарлицки (Lech Garlicki), *председател*,

Давид Тор Бьоргвинсон (David Thór Björgvinsson),

Пейви Хирвеле (Päivi Hirvelä),

Георге Николау (George Nicolaou),

Леди Бианку (Ledi Bianku),

Здравка Калайджиева,

Винсент А. Де Гаetano (Vincent A. De Gaetano), *съдиш*,

и Лорънс Ърли (Lawrence Early), *секретар на Отделението*,

след обсъждане в закрито заседание на 12 юни 2012 г.,

постанови следното решение, взето на посочената дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 41816/04) срещу Република България, подадена на 25 ноември 2004 г. в Съда на основание чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (наричана по-нататък „Конвенцията“) от българския гражданин г-н Петко Николов Ташев (наричан по-нататък „жалбоподател“).

2. Жалбоподателят се представлява от г-н М. Екимджиев и г-жа К. Бончева – адвокати, практикуващи в Пловдив. Българското правителство („Правителството“) се представлява от своя агент – г-жа Р. Николова от Министерството на правосъдието.

3. Жалбоподателят твърди, че е жертва на неоправдано вмешателство в правото му на зачитане на притежанията му, защитено от член 1 от Протокол № 1, тъй като е бил принуден да премахне своя монтьорска работилница. Той изтъква, че не е разполагал с адекватни вътрешноправни средства за защита, каквито изисква член 13 от Конвенцията.

4. На 29 януари 2009 г. жалбата е съобщена на Правителството. В съответствие с член 29 § 1 от Конвенцията също така е решено жалбата да се разгледа по същество едновременно с разглеждането на нейната допустимост.

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

5. Жалбоподателят е роден през 1941 г. и живее в Пловдив.

6. Той е съсобственик на урегулиран имот в Пловдив. В имота са разположени няколко основни и второстепенни сгради, между които и гараж, превърнат от заинтересованото лице в монтьорска работилница. Там ремонтира ауспуси на коли, дейност, явяваща се по думите му основен източник на доход за семейството му.

7. На 21 март 1999 г. нотариус му издава документ, от който е видно, че е станал собственик на въпросния гараж по придобивна давност.

8. На 8 ноември 2000 г. трима общински служители инспектират въпросния парцел. Те съставят протокол, в който се посочва, че гаражът на жалбоподателя е с площ 27 квадратни метра, че се използва като работилница за ремонт на ауспуси на автомобили и че е построен без необходимите документи и без съгласието на останалите съсобственици на имота.

9. Със заповед от 29 декември 2000 г. кметът на Пловдив нарежда на жалбоподателя да премахне монтьорската работилница. Кметската заповед се позовава на констатациите, направени в протокола от 8 ноември 2000 г., и на член 44 от Закона за териториално и селищно устройство.

10. На 22 февруари 2001 г. жалбоподателят оспорва заповедта пред Пловдивския окръжен съд. Окръжният съд уважава представените от страните писмени доказателства и разпитва няколко свидетели. Нареща три последователни технически експертизи, включително тройна експертиза по искане на жалбоподателя, за да се определи дали въпросната постройка отговаря на градоустройствените норми и на изискванията на член 44 от Закона за териториално и селищно устройство. Съдът провежда девет заседания: едно заседание е отложено поради отсъствие на вещо лице; две заседания са пренасрочени за нова дата, защото вещите лица не са подготвили и предали доклада си в канцеларията на съда; друго заседание е отложено за нередовно призоваване на един от съсобствениците на терена.

11. В доклада си, изготвен след посещение на място, трите технически вещи лица отбелязват, че въпросният гараж е с площ 27 квадратни метра. Постройката представлява метална конструкция, покривът е от ламарина, а две от стените са от дървени плоскости и композитни материали. Има две метални врати. Подът е покрит с бетон с дебелина 8-10 сантиметра, а в средата е изграден канал. Част от източната страна на гаража се състои от стара каменно-тухлена стена.

Вещите лица отбелязват, че в устройствения план няма предвидено изграждане на работилница върху въпросния терен и че спорният гараж е издигнат без разрешение за строеж и без подаден проект. Използваните материали навеждат на мисълта, че постройката датира от 1980-те години, с изключение на част от източната стена. Гаражът няма пряк излаз на булеварда, към който гледа, и се налага автомобилите да минават по тротоара, за да стигнат работилницата. Вещите лица посочват, че въпросната постройка има вид на метална барака.

12. Пред окръжния съд жалбоподателят поддържа, че кметската заповед противоречи на действащото законодателство: ако мотивът да се разпoredи премахване на работилницата му е липсата на необходимите строителни книжа, кметът не е компетентното лице, което може да издаде оспорвания административен акт. От друга страна, в заповедта се цитира член 44 от Закона за териториално и селищно устройство, който предвижда различни хипотези, без кметът да е уточнил точните мотиви, които налагат в конкретния случай премахване на въпросната постройка. Жалбоподателят изтъква, че във всеки случай изискванията на член 44 от Закон за териториално и селищно устройство са изпълнени, защото съществуването на работилницата не пречи на движението, постройката е стабилна, работилницата е чиста, сградата е на разстояние от жилищни сгради, не създава вреден шум и не нарушава архитектурния облик на квартала.

13. С решение от 30 декември 2003 г. Пловдивският окръжен съд уважава жалбата на жалбоподателя и отменя кметската заповед. Съдът констатира, че въпросната заповед изхожда от констатацията, че работилницата е построена без необходимите разрешения. Но в такъв случай компетентен орган е не кметът, а директорът на дирекция за строителен контрол. Следователно въпросната заповед не е издадена от компетентния административен орган.

14. Кметът обжалва решението пред Върховния административен съд. Жалбоподателят повтаря аргументите, вече изложени пред окръжния съд.

15. С решение от 25 май 2004 г. върховното съдилище обезсилва решението на окръжния съд. То приема, че работилницата не влиза в категорията масивни сгради по смисъла на закона, а че става въпрос за второстепенна и временна постройка, изградена от отделни разглобяеми елементи от метални и композитни материали. Кметът е компетентното лице, което може да изиска премахване съгласно член 44 от Закона за териториално и селищно устройство, когато някоя от предвидените в тази разпоредба хипотези не е изпълнена. Върховният административен съд констатира по-нататък, че в устройствения план не се предвижда строеж на монтьорска работилница върху въпросния

терен. Извършваната от жалбоподателя дейност, а именно ремонт на автомобилни ауспуси, е от такова естество, че може да стане източник на прекомерно замърсяване и вреден шум в квартала. Местонахождението и външният вид на работилницата не отговарят на посоченото в член 44 от Закона за териториално и селищно устройство, което се вижда от заложените в местния устройствен план намерения и докладите, представени от вещите лица пред окръжния съд. Тъй като върху парцела се намират жилищни блокове, Върховният административен съд приема, че премахването на работилницата на жалбоподателя е в интерес на живущите в тези блокове.

16. Въпросната постройка е премахната на 8 октомври 2004 г. в изпълнение на влязлото в сила решение на Върховния административен съд.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

17. Член 44 от Закона за териториално и селищно устройство от 1973 г., в сила към съответния момент, дава право на кмета да задължи който и да е гражданин да преобразува, ремонтира или премахне второстепенна постройка, негова собственост, ако местонахождението или външният ѝ вид са неподходящи. Кметът може също така да задължи собственика да извърши необходимите работи в интерес на сигурността, безопасността на движението, чистотата, хигиената и здравеопазването, както и на спокойствието на гражданите.

18. Съгласно постоянната практика на Върховния административен съд към съответния момент, самата незаконност на дадена постройка – поради липса на необходимо разрешение – не се взема предвид при прилагането на член 44 от Закона за териториално и селищно устройство. Не незаконността на въпросната постройка, а нейните неподходящи местонахождение и вид са основание за прилагане на предвидените по този член мерки (вж. например *Решение № 10417 от 20.11.2002 г. на ВАС по адм. д. № 6427/2002 г., II о.*; *Решение № 11277 от 11.12.2002 г. на ВАС по адм. д. № 5038/2002 г., II о.*).

19. Член 1, алинея 1 от Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани (от 2006 г., Закон за отговорността на държавата и общините за вреди), в редакцията, която е в сила към съответния момент, гласи следното:

„Държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от незаконни актове, действия или бездействия на нейни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. (...)“

Обезщетението за вреди обхваща всички имуществени и неимуществени вреди, явяващи се пряка последица от незаконния акт, действие или бездействие (член 4 от закона).

ПРАВОТО

I. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1

20. Жалбоподателят твърди, че премахването на работилницата му неоправдано накърнява правото му на зачитане на притежанията му, гарантирано от член 1 от Протокол № 1. Като се позовава на член 6 § 1 от Конвенцията, той оспорва изхода на заведеното от него производство за контрол за законност на кметската заповед за премахване и поддържа, че тя е била несправедлива.

21. Съдът припомня, че юридическата квалификация на изтъкваните от жалбоподателя факти от гледна точка на една или друга разпоредба на Конвенцията или на Протоколите към нея е от изключителната компетентност на Съда и той не е длъжен да следва аргументите на страните в това отношение. Едно оплакване се характеризира чрез обстоятелствата, които оспорва, а не чрез наведените доводи или правни аргументи (вж. *Гуера и други срещу Италия (Guerra u autres c. Italie)*, 19 февруари 1998, § 44, *Сборник решения 1998-I*).

22. Като има предвид този принцип и специфичните обстоятелства по настоящето дело, Съдът счита, че е редно да разгледа твърденията на жалбоподателя единствено от гледна точка на член 1 от Протокол № 1, който гласи следното:

„Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накърняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления.“

A. Допустимост

23. Съдът констатира, че оплакването очевидно не е необосновано по смисъла на член 35 § 3 (а) от Конвенцията и не среща никакво друго

основание за недопустимост. Следователно е редно да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

1. Становищата на страните

а) Жалбоподателят

24. Жалбоподателят твърди, че премахването на монтьорската му работилница не само го е лишило от недвижимо имущество, но е и сложило край на дейността му по ремонт на автомобили, отнемайки му по този начин възможността да получава бъдещи доходи. Заинтересованото лице счита, че ситуацията се явява безспорно вмешателство в правото му на зачитане на притежанията му.

25. Жалбоподателят поддържа, че това вмешателство не отговаря на изискването за законност, въведено с член 1 от Протокол № 1. Той отбелязва, че съгласно вътрешното законодателство кметската заповед, задължила го да премахне работилницата, е индивидуален административен акт. Като такъв, тя трябва да съдържа препратка към релевантната законова разпоредба и да излага фактическите причини, налагащи премахване на имуществото му, за да се избегне и най-малкият риск от произвол. Разбира се, в кметската заповед се споменава, че тя е издадена на основание член 44 от Закона за териториално и селищно устройство. Но тази законова разпоредба предвижда няколко различни хипотези, при които кметът има право да изиска премахване на второстепенна постройка. В заповедта от 29 декември 2000 г. не се уточнява коя точно хипотеза налага премахване на работилницата на жалбоподателя. От друга страна, във въпросната заповед се цитира протоколът от 8 ноември 2000 г., в който служители на общината констатира, че въпросната постройка е издигната без необходимата документация. А подобен мотив не е предвиден в член 44 от Закона за териториално и селищно устройство. Ето защо въпросната заповед не отговаря на изискванията на вътрешното законодателство. От друга страна, неясният характер на спорната заповед е отнел на жалбоподателя възможността да защити ефективно законните си права и интереси пред вътрешните съдилища.

26. Жалбоподателят поддържа, че премахването на работилницата му не се е налагало от гледна точка на обществения интерес. В частност, нито едно от доказателствата, представени пред административните инстанции, не сочи, че въпросната постройка вреди на обществената хигиена или че местонахождението и външният ѝ вид са неподходящи. Не е доказано, че работилницата е издигната незаконно, а и при всички обстоятелства вътрешното законодателство предвижда възможност за узаконяване на строежи, издигнати без

строително разрешение и проект. Нещо повече, не кметът е този, който може да установи дали въпросната постройка е незаконна, защото подобна преценка е от компетентността на специализираната администрация за строителен контрол.

27. Дори ако се приеме, че премахването на въпросната постройка е било в интерес на обществото, заинтересованото лице счита, че вмешателството в правото му на зачитане на притежанията му не отговаря на изискването за съразмерност, съдържащо се в член 1 от Протокол № 1. Той отбелязва, че в решението си от 25 май 2004 г. Върховният административен съд признава, че не самата постройка е несъвместима с поддържането на обществената хигиена и спокойствието в квартала, а упражняваната там от жалбоподателя дейност. При такава хипотеза адекватната мярка би била не премахване на работилницата, а прекратяване на вредната дейност. И накрая, след като и върховното съдилище посочва, че работилницата на жалбоподателя няма подходящ външен вид, кметът е можел да задължи жалбоподателя да направи ремонт на монтьорската работилница, вместо да нарежда тя да бъде премахната.

б) Правителството

28. Правителството не приема позицията на жалбоподателя. То смята, че ситуацията в случая се явява вмешателство в правото на заинтересованото лице да се ползва от недвижимото си имущество. При все това Правителството отбелязва, че въпросното вмешателство е предвидено в закона, че преследва законна цел и че е съразмерно на преследваната законна цел.

29. Кметската заповед, задължаваща жалбоподателя да премахне работилница, се основава на член 44 от Закона за териториално и селищно устройство. Следователно премахването на имуществото на жалбоподателя отговаря на критерия за законност, съдържащ се в член 1 от Протокол № 1. Върховният административен съд осъществява контрол за законност на въпросната заповед и заключава, че вътрешното законодателство е спазено.

30. Правителството счита, че спорната мярка е взета в интерес на обществото, защото цели опазване на обществената хигиена и спокойствие на живеещите в съседство с въпросната монтьорска работилница. Наред с това, по време на производството пред административните инстанции е установено, че откъм улицата няма пряк достъп и че се налага автомобилите да минават по тротоара, за да стигнат до работилницата на жалбоподателя, което създава опасност за движението на колите и пешеходците.

31. Правителството счита, че властите са постигнали точния баланс между обществения интерес и правото на жалбоподателя да се ползва от притежанията си. Заинтересованото лице не доказва, че

премахването на работилницата е създавало прекомерна тежест за него. Правителството е на мнение, че интересът на жалбоподателя да се ползва от второстепенната постройка за стопански цели е непротивопоставим на обществения интерес, който налага премахване на постройки, вредящи на обществената хигиена, естетиката на околната среда, безопасността и чистотата на населеното място, както и на здравето на неговите жители. Заинтересованото лице е издигнало временна постройка, която не отговаря на изискванията на градоустройствените норми и която безспорно е неподходяща по местонахождение и вид. При тези обстоятелства общественият интерес има превес над правото на жалбоподателя да се ползва от имуществото си и решението на властите за премахване на работилницата е оправдано от гледна точка на член 1 от Протокол № 1.

2. Преценката на Съда

32. Съдът припомня, че член 1 от Протокол № 1, гарантиращ по същество правото на собственост, съдържа три отделни разпоредби: първата, формулирана в първото изречение на алинея 1, е от общ характер и провъзгласява принципа на зачитане на собствеността; втората, формулирана във второто изречение на същата алинея, визира лишаването от собственост, като го обвързва с определени условия; третата, съдържаща се в алинея 2, признава правото на договарящите държави, наред с друго, да регламентират ползването на притежанията с оглед на обществения интерес. Втората и третата разпоредби, бидейки специфични примери на накърняване на правото на собственост, следва да се тълкуват в светлината на принципа, провъзгласен в първата разпоредба (*Джеймс и други срещу Обединеното кралство (James и autres c. Royaume-Uni)*, 21 февруари 1986, § 37, серия А № 98; *Броньовски срещу Полша (Broniowski c. Pologne)* [ГК], № 31443/96, § 134, ЕСПЧ 2004-V).

33. Като се обръща към обстоятелствата по конкретното дело, Съдът отбелязва, че жалбоподателят е принуден от общинската администрация да премахне гаража, изграден от леки материали и квалифициран от вътрешните съдилища като второстепенна и временна постройка (вж. параграф 15, по-горе), който използва за монтьорска работилница. Гаражът се намира върху парцел, чийто съсобственик се явява жалбоподателят, който разполага с нотариален акт, признаващ го за индивидуален собственик на помещението. Властите обосновават решението си за премахване на постройката с член 44 от Закона за териториално и селищно устройство, съгласно който създаването и стопанисването на второстепенни постройки в дадено населено място е обвързано с определени условия, свързани точно с техните местонахождение и външен вид (вж. параграф 17, по-горе). Властите преценяват, че работилницата не отговаря на

изискванията. От друга страна, законността на въпросната постройка е съмнителна, тъй като устройственият план не предвижда наличието на работилница върху въпросния терен. Независимо от всичко, страните са единодушни, че премахването на работилницата на жалбоподателя се явява вмешателство в правото му на зачитане на притежанията му (вж. параграфи 24 и 28 по-горе). Съдът, от своя страна, не вижда никаква причина да стига до различно заключение по този въпрос. Заинтересованото лице притежава официален документ, по-точно нотариален акт, удостоверяващ правото му на собственост върху разпознаваем недвижим имот, бил той и маломерна второстепенна постройка, изградена от разглобяеми елементи. С оглед специфичните обстоятелства в конкретния случай, Съдът счита, че ситуацията, от която се жалва жалбоподателят, попада в приложното поле на втората разпоредба, провъзгласена в член 1 от Протокол № 1, а именно лишаване от притежание.

34. Съдът припомня, че, за да е оправдано подобно вмешателство в правото на зачитане на имуществото, то трябва да е на първо място „предвидено в закона“ (*Ятридис срещу Гърция (Iatridis c. Grèce)* [ГК], № 31107/96, § 58, ЕСПЧ 1999-II), т.е. да произтича от приложението на достатъчно достъпна и предвидима норма, позволяваща на жалбоподателя да изпълни изискванията и да предвиди последиците от неизпълнението им.

35. В конкретния случай спорната мярка се основава на член 44 от Закона за териториално и селищно устройство, изрично посочен в заповедта за премахване (вж. параграф 9 по-горе). Жалбоподателят не оспорва достъпността на тази законова разпоредба. Но счита, че нормата на член 44 от Закона за териториално и селищно устройство не е достатъчно предвидима. В този член са изброени няколко хипотези, при които второстепенна постройка може да бъде премахната. Този факт, както и кратката и неточна формулировка на кметската заповед го лишават от възможност да защити правата си пред административните инстанции.

36. Съдът признава, че член 44 от Закона за териториално и селищно устройство предвижда няколко хипотези, при които кметът може да изиска премахване на второстепенна постройка (вж. параграф 17 по-горе), както и че заповедта на кмета на Пловдив от 29 декември 2000 г. е кратко формулирана, ограничавайки се основно до препращане към горесцитираната законова разпоредба и фактическите констатации, направени в протокола, съставен след неотдавнашна проверка на спорната постройка (вж. параграф 9 по-горе). Съдът отбелязва все пак, че въпросната заповед е оспорена от жалбоподателя пред административните инстанции. По време на производството заинтересованото лице е имало възможност да повдигне аргументите, които според него правят неприложим член 44 от Закона за

териториално и селищно устройство по отношение на неговата работилница. Върховният административен съд приема, че местонахождението и външният вид на въпросната сграда не са подходящи и отговаря подробно на съответните аргументи на заинтересованото лице (вж. параграфи 12 – 15 по-горе). Като изхожда от обстоятелствата по конкретното дело, Съдът счита, че приложената законова разпоредба е достатъчно предвидима, за да позволи на жалбоподателя да изпълни изискванията, да предвиди последиците от тяхното неизпълнение и да упражни по ефективен начин правото си да оспори спорната мярка пред съда. От което следва, че оспорваното вмешателство е „предвидено в закона“ по смисъла на член 1 от Протокол № 1.

37. Съдът ще се опита по-нататък да установи дали въпросното вмешателство преследва „законна цел“, т.е. дали е оправдано от „причина в интерес на обществото“ (вж., наред с много други, *Алард срещу Швеция (Allard c. Suède)*, № 35179/97, § 51, ЕСПЧ 2003-VII). Съдът отбелязва за целта, че член 44 от Закона за териториално и селищно устройство предвижда премахване на второстепенни постройки, когато местонахождението или външният им вид са неподходящи, и че това правило има за цел да осигури безопасност на движението, чистота, хигиена и опазване на общественото здраве, както и спокойствие на живеещите в населените места (вж. параграф 17 по-горе). Съдът счита, че всички тези цели са законни, тъй като безспорно са в интерес на обществото и са насочени към осигуряване на функционална и сигурна жизнена среда за живеещите в дадено населено място. Съдът счита следователно, че и това второ условие за законност на оспорваното вмешателство е спазено.

38. Всяко накърняване на правото на зачитане на притежанията следва също така да съблюдава точния баланс между изискванията на общия интерес на общността и императивите на зачитането на основните права на отделния гражданин. Балансът е нарушен, когато съответното лице понася извънредна и прекомерна тежест. С други думи, необходимо е разумно и съразмерно съотношение между използваните средства и преследваната цел (вж., например, *Алард*, горесцитирано, § 54 и цитираните там препратки).

39. Съдът отбелязва, че премахнатото имущество не е сграда, предназначена за обитаване от жалбоподателя или семейството му. В действителност става въпрос за бивш гараж с площ от 27 квадратни метра, преустроен от жалбоподателя в монтьорска работилница. Според доклада на трите вещи лица, чиито заключения вътрешните съдилища приемат, става дума за постройка от второстепенен и временен вид, издигната през 1980-те години и състояща се, най-общо, от метална конструкция, метални ламарини и различни леки материали (вж. параграфи 11 и 15 по-горе).

40. Жалбоподателят упражнява там занаятчийска дейност, по-точно ремонт на ауспуси на различни автомобили, и твърди, че премахването на работилницата практически го лишава от възможност да упражнява занаята си. Съдът приема, разбира се, че премахването на помещението, в което заинтересованото лице упражнява професионалната си дейност, неизбежно води до временно прекратяване на тази дейност и до невъзможност за упражняването ѝ на същото място. Но отбелязва все пак, че жалбоподателят не твърди, че работните му инструменти са повредени или унищожени по време на премахването на помещението. Той и не уточнява защо му е невъзможно да поднови дейността си на монтьор в друго помещение, пригодено за целта, например под наем. Заинтересованото лице не заявява и че евентуалното преместване на работилницата в друг квартал на Пловдив би довело до загуба на част от клиентите му. С оглед на тези елементи Съдът счита за неубедителен аргумента на жалбоподателя, че премахването на помещението, в което се намира работилницата, оказва сериозно негативно влияние върху професионалната му дейност.

41. Заинтересованото лице отбелязва, че премахването на имуществото не е единствената мярка, която кметът може да вземе: последният може например да го задължи да извърши ремонт на работилницата, с което да се избегне премахването на имуществото на жалбоподателя и същевременно да се защити общественият интерес. Вярно е, че член 44 от Закона за териториално и селищно устройство позволява на кмета, наред с друго, да задължи жалбоподателя да извърши ремонт на въпросната постройка, за да подобри външния ѝ вид. Съдът отбелязва все пак, че според заключението на вещите лица, прието от вътрешните съдилища, работилницата на заинтересованото лице прилича на „метална барака“. Вътрешните съдилища също така констатира, че устройственият план не предвижда строеж на занаятчийска работилница върху терена на жалбоподателя (вж. параграф 15 по-горе). При тези обстоятелства Съдът не би могъл да упрекне властите, че са избрали варианта премахване на въпросната работилница, след като се касае за второстепенна и временна постройка, чието местонахождение противоречи на предвиденото в устройствения план и чийто външен вид наподобява метална барака.

42. Тези елементи са достатъчни на Съда да заключи, че жалбоподателят не е бил принуден да понесе извънредна и прекомерна тежест. Вземата от властите мярка е правомерна от гледна точка на вътрешното право, оправдана с причина в интерес на обществото и съразмерна на преследваната цел.

43. Следователно не е налице нарушение на член 1 от Протокол № 1.

II. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА ВЪВ ВРЪЗКА С ЧЛЕН 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1

44. Жалбоподателят се жалва, че вътрешното право не му предоставя никакво ефикасно правно средство, чрез което да поправи твърдяното нарушение на правото му на зачитане на притежанията му. Той привежда член 13 от Конвенцията, който гласи следното:

„Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в (...) Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.“

А. Допустимост

45. Съдът констатира, че оплакването очевидно не е необосновано по смисъла на член 35 § 3 (а) от Конвенцията и не среща никакво друго основание за недопустимост. Следователно е редно да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

46. Жалбоподателят отбелязва, че не е разполагал с никакво правно средство, чрез което да постигне обезщетение и поправяне на неоправданото посегателство върху притежанието му. Той отбелязва, че член 1, алинея 1 от Закона за отговорността на държавата може да се приложи само ако актът на администрацията първо е признат за противоречащ на вътрешното законодателство. Докато в неговия случай съдилищата са потвърдили законността на кметската заповед за премахване на работилницата.

47. Правителството оспорва твърдението. То подчертава, че жалбоподателят е оспорил пред съда заповедта за премахване на работилницата и че административните инстанции са отхвърлили жалбата със съответстващи и достатъчни основания. Законът за отговорността на държавата предоставя също правно средство за защита, тъй като предвижда обезщетяване на лица за незаконни актове на администрацията.

48. Съдът припомня, че съгласно постоянната му практика член 13 изисква наличието на вътрешноправно средство за защита само за оплаквания, които могат да бъдат приети за „защитими“ от гледна точка на Конвенцията или Протоколите към нея. Член 13 гарантира наличието във вътрешното право на правно средство, позволяващо позоваване на провъзгласените в Конвенцията права и свободи. Въпросната разпоредба изисква наличието на вътрешноправно средство за защита, позволяващо на „компетентното национално

съдилище“ да се произнася по съдържанието на оплакване, основано на Конвенцията, и да предлага подходящо обезщетение, макар и договарящите държави да се ползват с определена свобода на преценка, що се отнася до начина, по който следва да изпълнят задълженията си по тази разпоредба. Изискваното по член 13 правно средство за защита следва да бъде „ефективно“ както на практика, така и на теория (вж., наред с много други, *Ротару срещу Румъния (Rotaru c. Roumanie)* [ГК], № 28341/95, § 67, ЕСПЧ 2000-V).

49. Съдът припомня, че е обявил за допустимо оплакването, повдигнато от жалбоподателя от гледна точка на член 1 от Протокол № 1 (вж. параграф 23 по-горе). От което следва, че жалбоподателят е повдигнал защитимо оплакване от гледна точка на член 1 от Протокол № 1 и че член 13 от Конвенцията е следователно приложим в конкретния случай.

50. Съдът отбелязва по-нататък, че оплакването на жалбоподателя, формулирано от гледна точка на член 1 от Протокол № 1, произтича от решението на кмета да нареди премахване на монтьорската му работилница. Заинтересованото лице е оспорило пред административните инстанции правомерността на кметската заповед и е изложило редица аргументи в това отношение (вж. параграфи 10 и 12 по-горе). Делото му е разгледано от две съдебни инстанции и съдилищата накрая са отхвърлили жалбата му, след като са сметнали, че кметската заповед отговаря на вътрешното законодателство и че постройката, собственост на жалбоподателя, трябва да бъде премахната, тъй като не отговаря на условията на член 44 от Закона за териториално и селищно устройство. Съдът е на мнение, че става въпрос за достатъчно ефикасно средство за защита, позволило на жалбоподателя да предяви основанията си против премахването на работилницата, дори и в крайна сметка съдилищата да са отхвърлили изложените от него аргументи.

51. Съдът отбелязва също така, че вътрешното право предвижда средство за обезщетяване, а именно граждански иск за вреди по член 1, алинея 1 от Закона за отговорността на държавата (вж. параграф 19 по-горе), което заинтересованото лице е можело да използва, ако вътрешните съдилища са били приели, че кметската заповед е неправомерна от гледна точка на вътрешното право.

52. С оглед на тези констатации Съдът счита, че заинтересованото лице не може правомерно да претендира, че е лишено от каквото и да е вътрешноправно средство, с което да защити правото си на зачитане на притежанията си. Следователно не е налице нарушение на член 13 от Конвенцията във връзка с член 1 от Протокол № 1.

III. ОТНОСНО ДРУГИТЕ ТВЪРДЯНИ НАРУШЕНИЯ

53. Жалбоподателят оспорва прекомерния срок на производството по обжалване на кметската заповед и твърди, че вътрешното право не му предоставя никакво правно средство, чрез което да постигне поправяне на ситуацията.

54. Като има предвид всички данни, с които разполага, и по-специално краткостта на административното производство, характера на делото и броя инстанции, от които е гледано, и доколкото е компетентен да се произнесе по формулираните твърдения, Съдът не открива никакво нарушение на гарантираните от Конвенцията и Протоколите към нея права и свободи. От което следва, че тази част от жалбата е очевидно неоснователна и следва да бъде отхвърлена на основание член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО:

1. *Обявява* жалбата за допустима по отношение на оплакванията, основани на член 1 от Протокол № 1 и член 13 от Конвенцията във връзка с член 1 от Протокол № 1, и за недопустима в останалата ѝ част;
2. *Постановява*, че не е налице нарушение на член 1 от Протокол № 1;
3. *Постановява*, че не е налице нарушение на член 13 от Конвенцията във връзка с член 1 от Протокол № 1.

Изготвено на френски език и съобщено писмено на 3 юли 2012 г. съгласно член 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Лорънс Ърли
Секретар

Лех Гарлицки
Председател